

Plenum

Torsdag 24.4.2025 kl. 16.00—20.58

7. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning

Regeringens proposition RP 212/2024 rd
Åtgärdsmotion AM 2/2023 rd, 4, 47/2024 rd
Utskottets betänkande KuUB 3/2025 rd

Första behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 7 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger kulturutskottets betänkande KuUB 3/2025 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget. — Den allmänna debatten börjar. Presentationsanförande, utskottets vice ordförande, ledamot Koponen, varsågod.

Debatt

18.08 **Ari Koponen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys sisältää kolme perusopetuslain muuttamiseen liittyvää asiakokonaisuutta eli puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytön rajoittamisen koulupäivän aikana, liikunnallisen elämäntavan edistämisen esi- ja perusopetuksessa sekä aluehallintoviraston valvontatoimivalan lisäämisen koulujen laillisuusvalvonnassa.

Keskityn esittelypuheenvuorossani erityisesti mobiililainsäätelyyn ja käyn kahden viimeksi mainitun asiakokonaisuuden vain lyhyesti läpi esittelypuheenvuoron lopussa.

Puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan perusopetuslakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppituntin aikana, lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi opetuksen järjestäjän velvollisuudesta hyväksyä järjestyssäännöt, joilla tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä oppituntien aikana sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa oppilaiden keskittymistä opetukseen ja koulun muuhun toimintaan sekä vahvistaa opetukseen osallistuvan oikeutta turvalliseen opiskelijaympäristöön.

Puhemies! Sivistysvaliokunta on kuullut laajasti asiantuntijoita, ja valiokunnalle esitetty tutkimustieto puoltaa vahvasti laitteiden käytön rajoittamista koskevaa sääntelyä. Erityisesti aivoterveysteen liittyvät näkökohdat ovat tämän lapsia ja nuoria koskevan lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä erityisen merkityksellisiä. Mobiililaitteiden runsaalla käytöllä on suuria vaikutuksia myös lasten ja nuorten mielenterveyteen. Liiallinen ärsyketulva voi johtaa ylikuormitukseen, jonka seurauksena ilmenee stressiä ja uupumista. Osa nuorisista pystyy säätelemään älylaitteiden käyttöä, mutta lieveilmiöt, kuten levottomuus, unihäi-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

riöt, väsymys ja keskittymisongelmat, ovat asiantuntijoiden mukaan huolestuttavan yleisiä. Tämä kaikki vaikuttaa puolestaan heikentävästi oppimiseen.

Puhemies! Valiokunta on tätä esitystä koskevan käsittelyn aikana kuullut Polvijärven koulun 9. luokan ja Helsingin Vuoniityn peruskoulun 8. luokan oppilaita. Valiokunta piti kuulemisia onnistuneina ja sai niistä arvokasta tietoa koulujen nykyisistä käytännöistä ja oppilaiden näkemyksistä mobiililaitteiden käytön rajoituksista. Valiokunnan mietintö sisältää tarkemman yhteydenvedon näistä kuulemisista.

Voimassa olevan perusopetuslain 3 a §:n mukaan perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Säännös perustuu YK:n lapsen oikeuksia koskevaan yleissopimukseen, jonka mukaan kaikessa viranomais-toiminnassa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu, mikä velvoittaa suojelemaan lapsia muun muassa väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä. Lapsen edun ensisijaisuus on perusopetuksen järjestämisen ja toteuttamisen läpileikkaava oikeusperiaate. Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen osalta lapsen etu linkittyy erityisesti sivistyksellisten oikeuksien toteuttamiseen ja turvalliseen oppimisympäristöön.

Puhemies! Sivistysvaliokunta on pitänyt tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena, että lakiin lisätään säännökset mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta oppituntien aikana ja että käytöstä muulloin kuin oppitunneilla, mikä kattaa muun muassa välitunnin, ruokailun ja siirtymiset paikasta toiseen, määrätään oppilaitosten järjestyssäännöissä. Opetushallitus päivittää parhaillaan aiemmin laadittua järjestyssääntöohjetta ja mobiililaitteopasta. Sivistysvaliokunta on todennut mietinnössään pitävänsä tärkeänä, että ohjeessa korostetaan mahdollisuutta määrätä käyttökielto myös koko koulupäivän ajaksi. Asiaa on hyvä tarkastella ikäsidonnaisesti.

Valiokunta pitää tärkeänä, että koulun opettajat ja muu henkilökunta sekä oppilaat ja heidän huoltajansa osallistetaan järjestyssääntöjen laatimiseen. Tällöin mobiililaitteiden käyttörajoitukset muun koulupäivän kuin oppituntien osalta sekä mobiililaitteiden säilyttämistä koskevat linjaukset voidaan määrittää koulukohtaisesti tarkoituksenmukaisimmaksi katsotulla tavalla. Järjestyssääntöjen laatimisen yhteydessä on myös hyvä antaa oppilaille, huoltajille ja opettajille tietoa mobiililaitteiden käytön hyödyistä ja haitoista.

Puhemies! Vielä muutama sana perustuslakivaliokunnan lausunnosta. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että sen mielestä ehdotetussa sääntelyssä ei ole kyse perusoikeuksia rajoittavasta tai niihin puuttuvasta sääntelystä, vaan ensisijaisesti kysymys on perustuslain 16 §:ssä turvattujen sivistyksellisten oikeuksien toteuttamisesta perustuslain 22 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotetussa sääntelyssä ei ole kyse perusoikeuksia rajoittavasta tai niihin puuttuvasta sääntelystä. Lisäksi valiokunnan mielestä on selvää, ettei perusoikeussuojaa edes nauti sellainen oppimistarkoitukseen tai terveydenhoitoon liittymätön mobiililaitteiden käyttö, joka häiritsee opetusta tai oppimista. Myöskään sääntely mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla ei muodostu ongelmalliseksi.

Lakiehdotuksen 29 §:n 4 momentin mukaan oppilas saa käyttää mobiililaitetta oppitunnilla lupaan perustuen oppimistarkoitukseen tai henkilökohtaiseen terveydenhoitoon. Voimassa olevan perusopetuslain 31 §:ssä puolestaan säädetään, että vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevilla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät erityiset apuvälineet. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotetun 29 §:n 4 momentin ja voimassa olevan perusopetuslain 31 §:n sääntelyn välinen suhde jää esityksen perusteella varsin epäselväksi. Tämän perus-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

teella sivistysvaliokunta ehdottaa 29 §:n 4 momentin täydentämistä siten, ettei synny epäselvyyttä mahdollisuudesta käyttää puhelinta tai mobiililaitetta 31 §:ssä tarkoitettuna apuvälineenä oppitunnin aikana, kun terveydelliset tai toimintakykyyn liittyvät syyt, eli esimerkiksi diabetes tai kuulovamma, sitä vaativat.

Puhemies! Esitys ei poissulje digitaalisen osaamisen tärkeyttä, eikä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita oppilaiden digitaalisen osaamisen kehittämiselle ole tarkoitus tässä yhteydessä muuttaa. On tärkeää, että lapset ja nuoret oppivat toimimaan vastuullisesti myös digiympäristössä ja että he oppivat taidot mobiililaitteiden turvalliseen ja hyvinvointia tukevaan käyttöön. Kuten jo puheenvuoron alussa totesin, nyt käsiteltävänä olevan lain tarkoituksena on parantaa oppilaiden keskittymistä opetukseen ja koulun muuhun toimintaan sekä vahvistaa opetukseen osallistuvan oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön.

Arvoisa puhemies! Lopuksi esittelen vielä lyhyesti kaksi muuta esityksen asiakokonaisuutta.

Ensimmäisenä aluehallintovirastojen toimivalta koulujen laillisuusvalvonnassa. Perusopetuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että aluehallintovirastot voivat jatkossa ottaa myös oma-aloitteisesti tutkittavaksi, onko perusopetuslaissa tarkoitettu opetus järjestetty lain mukaisesti. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset aluehallintovirastojen käytettävissä olevista sanktioista. Esityksen tavoitteena on parantaa oppilaiden oikeusturvaa ja vahvistaa oppilaiden oikeutta saada esiopetusta ja perusopetusta lainsäädännön tarkoittamalla tavalla.

Sivistysvaliokunta katsoo, ettei lasten oikeuksien toteutumisen tule olla pelkästään huoltajien osaamisen ja aktiivisuuden pohjautuvan kantelumenettelyn varassa, kuten nykyisin, ja ehdottaa aluehallintovirastojen valvontatoimivaltaa koskevan sääntelyn hyväksymistä muuttamattomana.

Puhemies! Sitten vielä liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Sivistysvaliokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa on todettu, että väestön liian vähäinen liikkuminen on yksi keskeisistä suomalaisen yhteiskunnan haasteista ja että tutkimusten mukaan vain noin kolmannes lapsista ja nuorista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Perusopetuslain opetuksen tavoitteita koskevaan 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan esi- ja perusopetuksen tulee edistää liikunnallista elämäntapaa. Ehdotetulla sääntelyllä halutaan vahvistaa liikunnan merkitystä esiopetuksessa ja koulujen toimintakulttuurissa ja kokonaisvaltaisena elämäntaitona.

Sivistysvaliokunta pitää erittäin kannatettavana, että liikunnallisen elämäntavan edistäminen lisätään osaksi perusopetuslaissa tarkoitettua opetuksen tavoitteita. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että Opetushallitus tulee konkretisoimaan liikunnallisen elämäntavan tavoitteen toteutumista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Puhemies! Sivistysvaliokunnan mietintö sisältää yhden vastalauseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Garedew. — Edustaja Garedew, sen verran sanon tässä välissä, että otetaan teidän puheenvuoronne, ja kun tässä oli nyt useampia vastauspuheenvuoropyyntöjä, niin sen jälkeen sitten pieni debatti. — Olkaa hyvä.

18.17 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Tätä hetkeä on odotettu. Jo oli aikakin. Koulujen kännykkäkielto kirjataan nyt lakiin. Perussuomalaiset ovat vaatineet tätä jo pit-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

kään. Tällä hallituskaudella sitä alettiin vihdoinkin valmistelemaan, ja ensi syksynä lakimuutos astuu viimein voimaan.

Uudet lakipykälät tuovat kouluille ja opettajille vahvemman selkänöjan puuttua mobiililaitteiden käyttöön oppitunneilla. Tähän saakka rajoittaminen on ollut pelkästään koulujen omien järjestyssääntöjen varassa. Onneksi jotkut koulut ovat jo puuttuneet kännyköiden käyttöön ennakoiden. Esimerkiksi Polvijärvellä alkoi viime syksynä kännykätön lukuvuosi. Jo syyskauden aikana välituntien kerrotaan vilkastuneen ja oppituntien työrauhan parantuneen.

Tämänkaltaisista kokeiluista on saatu paljon positiivisia tuloksia. Ne ovat osoittaneet, että puhelimen käytön laaja rajoittaminen kouluaikana on täsmälleen oikea toimenpide, ei pelkästään työrauhan vaan myös turvallisuuden näkökulmasta. Puhelimilla on nimittäin esimerkiksi salakuvattu muita oppilaita ja opettajia ja näitä kuvia ja videoita on julkaistu ilman lupaa.

Nyt toteutettavassa lakimuutoksessa puhelimen ja muun mobiililaitteen käyttö olisi pääsääntöisesti kielletty oppitunnilla. Se olisi sallittua vain oppimistarkoitukseen tai oppilaan terveydenhoitoon. Rehtorille ja opettajille tulee nyt oikeus ottaa laite haltuunsa, jos oppilas pitää sitä tunnilla esillä silloin, kun siihen ei ole annettu lupaa. Lisäksi koulujen tulee järjestyssääntöissään määrätä, miten puhelimia saa käyttää ja missä ne säilytetään koulupäivän aikana. Itse olen vahvasti sitä mieltä, että kännykät tulee pitää poissa lasten käsistä myös välitunneilla ja ruokailuissa, ei pelkästään oppitunneilla. Toivon, että koulut tulevat näin linjaamaankin.

Monissa muissa maissa varsinkin alakouluille on jo laajempia lakisääteisiä kieltoja, esimerkiksi Ranskassa, Italiassa ja Kanadan Ontariossa. Myös Ruotsi aikoo tiukentaa lainsäädäntöään niin, että mobiililaitteet kiellettäisiin 1.—9.-luokkalaisten myös välituntien aikana. Sivistysvaliokunnan mukaan Opetushallitus päivittää parhaillaan järjestyssääntöohjetta ja mobiililaitteopasta. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että ohjeessa korostettaisiin mahdollisuutta määrittää kännykkäkielto koko koulupäivän ajaksi.

Lasten mobiililaitteiden käytön rajoittaminen on erittäin tärkeää, koska pelit ja sosiaalisen median sovellukset on suunniteltu sellaisiksi, että ne aiheuttavat riippuvuutta. Tekoälyasiantuntija Mikko Alasaarelan mukaan TikTok aiheuttaa samankaltaista riippuvuutta kuin uhkapelaaminen. Peleistä saatava välitön palkinto ja mielihyvä heikentävät lasten pitkäjänteisyyttä, mitä taas opiskelussa vaaditaan. Paljon ruutuaikaa päivässä on yhteydessä suppeampaan sanavarastoon ja lisääntyneisiin tarkkaavaisuuden häiriöihin. Lisäksi se vaikuttaa negatiivisesti vuorovaikutus- ja tunnetaitoihin sekä tylsyyden sietokykyyn.

Ruutuaika vähentää luonnollisesti liikkumista. Onkin tosi erinomaista, että tällä lakimuutoksella lisätään samalla myös liikunnallinen elämäntapa osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita.

Muiden haittojen lisäksi sosiaalinen media on toki jo itsessään erittäin vaarallinen ympäristö: Koulukiusaaminen on osittain siirtynyt verkkoon. Pahimmillaan teot ovat luokiteltavissa nöyryytysväkivallaksi, jonka hallitus on onneksi myös jo kirjannut rikoslakiin rangaistuksen koventamisperusteena. Valtaosa seksuaalisen hyväksikäytön ensikontakteista ja huumekaupasta tapahtuu sosiaalisen median alustoilla, esimerkiksi Snapchatissa ja Telegramissa.

Nuori ei ole ainoastaan riskissä joutua rikoksen uhriksi, vaan hän saattaa päätyä tai tulla värvätyksi tekemään rikoksia, esimerkiksi ostamaan tai myymään huumeita tai toteuttamaan väkivaltarikoksia. Myös ääriyhmät levittävät siellä propagandaansa.

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

Arvoisa puhemies! Rakkaus on rajoja. Tämä lakimuutos on ehdottomasti lastemme etu ja tärkeä toimi turvallisuuden, koulurauhan ja oppimisrauhan palauttamiseksi. Samalla toetan, että mobiililaitteiden kieltäminen oppituntien aikana on vasta ensimmäinen askel, joka täytyi saada kiireellisesti eteenpäin.

Sivistysvaliokunta on lisännyt mietintöönsä myös lausuman, joka edellyttää tämän kiellon sekä muiden maiden laajempien kieltojen vaikutusten seuraamista. Eilen päättyneessä kehysriihessä linjattiin, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee tämän selvityksen vuoden 2026 loppuun mennessä sekä ryhtyy tarvittaessa jatkotoimenpiteisiin selvityksen pohjalta.

Arvoisa puhemies! Oma vahva toiveeni on, että sen myötä myös välitunneille saataisiin voimaan valtakunnalliset kännykkärajoitukset vaihtelevien paikallisten käytäntöjen tilalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pidetään tässä vaiheessa nyt pieni lyhyttahtinen keskustelu. Elikkä ne edustajat, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, voivat nousta seisomaan ja painaa V-painiketta. — Ensimmäisenä edustaja Strandman.

18.24 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan erityisopettajana nostaa tässä kännykkäkeskustelussa esille erityisesti sen, että mobiililaitteita voidaan käyttää koulussa terveydenhoidon lisäksi myös oppilaiden yksilöllisten tarpeiden tukemiseen, toimintakyvyn ylläpitämiseen ja oppilaan tuen tarpeisiin apuvälineinä, esimerkiksi kommunikoinnin tukemiseen ja digitaalisina apuvälineinä. Oppilas saattaa tarvita mobiililaitetta vammasta aiheutuvan toimintarajoitteensa vuoksi. Kehitys- ja puhevammainen oppilas tarvitsee digitaalisia apuvälineitä esimerkiksi tiedonkäsittelyyn helpotetussa muodossa sekä toiminnanohjaukseen. Näkövammaiset oppilaat tarvitsevat puhelin- tai muuta mobiililaitetta apuvälineenä koulussa liikkumiseen tai näkemiseen. Esitys ei estä edellä mainittujen apuvälineiden käyttöä.

Lisäksi perusopetuslain 31 §:n nojalla vammaisella tai muulla erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät erityisapuvälineet, ja nämä on tässä esityksessä huomioitu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.25 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on erittäin kannatettava. Niin kuin täällä esittelypuheenvuorossa ja puheenvuoroissa on tullut esille, jo oli aikakin saada tällainen lainsäädäntö voimaan.

Ehkä tuolla valiokuntakäsittelyssä suurin anti, mikä toivottavasti leviää myös valiokunnan ulkopuolelle, on nämä terveydelliset arviot mobiililaitteiden käytön ja niihin liittyvien addiktoivien ohjelmien haitallisuudesta meidän nuorille. Siihen nähden tämä oppitunteja koskettava kieltäminen on aivan paikallaan.

Itse toisaalta näen sen, että lapset osallistuessaan järjestyssääntöjen tekemiseen koulupäivän muuhun aikaan oppivat myös näiden laitteiden vastuullista käyttöä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

18.26 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka halitusta ei kokonaisuutena voi kovasti hyvästä koulutuspolitiikasta kehua, niin tässä kohtaa

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

täytyy antaa kyllä hallitukselle kädenojennus siitä, että hyvä, että tämä esitys on tullut eduskuntaan, ja hyvä, että nyt sitten tosiaan koulun oppitunneilla ei jatkossa puhelimia nähdä.

Aika paljon jäi itseäni harmittamaan se, että ei menty vähän pidemmälle tässä, niin kuin monet, useat maat, esimerkiksi Espanja, Iso-Britannia ja Italia, ovat tehneet, eli he ovat tehneet tämän täyskiellon, ettei koko koulupäivän aikana pidetä puhelimia. Esimerkiksi itse kuulin juuri, että Australiassa on ollut tämä täyskielto, ja siellä raportoitiin 87 prosenttia vähemmän keskittymisvaikeuksia ja 81 prosentilla olivat oppimistulokset parantuneet. Minä toivon, että Suomessakin mennään tähän suuntaan aika pian. Monta kertaa voidaan ajatella, että no okei, se riittää, että oppitunnilla ei ole, mutta asiantuntijat ovat meille valiokunnassa kertoneet, että aivot menevät ikään kuin semmoiseen ylikierrotilanteeseen, jos se on siellä välitunnilla käytössä, ja sitten on vaikea lähteä keskittymään siellä tunnilla.

Toivottavasti keskustelu aiheesta jatkuu, ja hyvä, että otetaan nyt tämä ensimmäinen askel.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.27 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on odotettu esitys. Harmilliseksi toki jäi se, että välitunnit ja ruokailut — se koko koulupäivä — eivät ole nyt kuitenkaan kännykättömiä. Sen takia olemmekin tehneet vastalauseen ja pykälämuutosehdotuksen, jonka tässä nyt esitän. Me perustelemme tätä, että myös näiden välituntien ja ruokailujen pitäisi olla lain alla, ei järjestyssääntöjen alla, neljällä asialla.

Ensinnäkin tässä on hyvää liikunnallisen elämäntavan lisääminen, mutta liikunnallisuus voi jäädä pieneksi, jos sitä kännykkää siellä välitunneilla sitten räpläillään. Toiseksi opettajille ja koulun henkilökunnalle on helpompaa valvonta, kun on koko koulupäivä tämän kännykättömyyden alla. Kolmanneksi kansainvälisissä esimerkeissä ei ole muuta kuin näitä kokopäivän kieltoja. Ja sitten neljänneksi kasvokkain kohtaaminen on kyllä arvokasta myös välitunneilla. Siksi olisimme toivoneet hallitukselta tämmöistä laajempaa kieltoa, [Puhemies koputtaa] mutta nythän te voitte sitten äänestää halutessanne tämän mukaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

18.29 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan sekä hallitukselle siitä, että on tämä esitys, että valiokunnalle hyvästä käsittelystä. Me kuultiin paljon asiantuntijoita, ja he nostivat oikeastaan järjestään näitä huolia, joita kasvaneesta ruutuajasta tulee. On aivojen kehitykseen ihan selkeitä vaikutuksia, keskittymisvaikeuksia, unen laatuun ja määrään vaikutuksia, sosiaalisiin suhteisiin vaikutuksia, mielialaan vaikutuksia. Tämän vuoksi myös itse kannatan tätä, että kielletäisiin jo tässä kohtaa välitunnit ja ruokailut eli se koko koulupäivä rauhoitettaisiin.

Tämä on tietysti pikaratkaisu, mitä kouluissa tehdään. Me tarvitaan sitä algoritmien parempaa säätelyä. Someriippuvuus on sekä aikuisten että lasten ja nuorten haaste. Algoritmien säätelyssä taas EU olisi se oikea taho toimimaan. Meidän pitäisi saada sinne nyt täältä eduskunnasta selkeä viesti ja painetta lähetettyä.

Seurataan kansainvälisiä esimerkkejä mahdollisimman nopeasti ja rauhoitetaan nyt ainakin nämä koulupäivät tässä kohtaa.

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

18.30 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Det är en väldigt fin och bra sak att propositionen kring förbud av användning av mobiltelefoner nu kom till riksdagen, men ändå så att man kan använda mobiltelefoner i undervisningssyfte eller också i andra fall som rektorn eller läraren godkänner. Det är också viktigt att se den andra sidan av myntet, att det finns en möjlighet att använda mobiltelefoner för just undervisnings-syfte, förstås på ett jämlikt och bra sätt.

Tässä on tullut monta näkökulmaa koskien haittoja, ja totta kai näitä on, mutta toki on digitaalisen oppimisen näkökulmasta myös jonkin verran hyötyjä. Sivistysvaliokunnan kanssa käytiin Tyrnävällä, ja oli minun mielestäni todella hieno asia saada nähdä, millä tavalla digitaalista oppimista toteutetaan siellä.

Mutta meillä on tämä seurantapöytä. On todella tärkeää, että me tehdään se, ja koskien järjestyssääntöjä on hyvä, että vanhemmat ja oppilaat ovat mukana niissä. Kännyköiden hyväksyttävyys on paljon kyllä kiinni kanssa siitä, millainen kulttuuri ja identiteetti siinä ympäristössä ja koulussa on. On tärkeää, että on yhteinen näkemys siellä koulussa tämän suhteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.31 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat jo pitkään ajaneet tätä kännykkäkieltoa kouluihin, ja nyt olemme täällä salissa keskustelemassa tästä sivistysvaliokunnan mietinnöstä. Kuulemiskierros oli erittäin laaja, monipuolinen ja hyvä. On erittäin tärkeää, että me viimeistään tässä vaiheessa puutummme tähän suomalaisten lasten aivoilla meneillään olevaan kokeeseen, joka aiheuttaa erittäin paljon haittoja. Toki tämä ongelma mobiililaitteiden käytön osalta on paljon laajempi kuin vain se koulupäivän aikainen, mutta me voimme täältä eduskunnasta käsin lainsäädännöllä vaikuttaa ainoastaan siihen, mitä siellä koulupäivän aikana tapahtuu. On aivan selvää aivotutkijoiden näkökulmasta, että mobiililaitteiden käytöllä on negatiivisia vaikutuksia keskittymiseen ja oppimiseen. — Jatkan seuraavissa puheenvuoroissa lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

18.33 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki tosiaan on mielestäni tasapainoinen, ja tässä on valiokunnassa kuultu laajasti asiantuntijoita ja asianosaisia. Kiinnitin myös huomiota siihen, että oli myös joitain asiantuntijoita, joilla ei varsinaista suoraa kosketusta koulumaailmaan tällä hetkellä ehkä ollutkaan.

Kyse on tosiaan siitä, että laki velvoittaa kouluja järjestyssääntöjen kautta, ja meillä on paljon esimerkkejä siitä, kuinka tämä kännykkälainsäädäntö toimii. Useassa kunnassa ei tule muutoksia sen osalta, mutta niissä, joissa tämä ei toimi, on hyvä, että tämä nyt vahvistaa ja velvoittaa kouluja toimimaan sen mukaan, että oppilailla on se työrauha.

Mitä tulee välitunteihin ja ruokailuihin, niin koulujen järjestyssäännöthän koskevat koko koulupäivää. Siinä määrätään myös välitunneista ja ruokailuista, ja siksi näen, että tämä järjestyssäännöllä rajaaminen ja rajoittaminen on aivan riittävä toimi tässä vaiheessa.

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

Ja totta kai valiokunnassa yhdessä hyväksymämme ponsi on hyvä, jolla seurataan tilannetta ja tehdään myöhemmin tarvittavat muutokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.34 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, kiitos tämän esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan. Se ehdottomasti saa meiltäkin tuen. Mutta tietenkin, jos ajattelee sitä omaakin koulutaustaa tuolta yläkoulusta ennen tätä eduskuntaa, puhelimet olivat tuntien aikana siellä puhelinparkissa, ja eihän tämä lakimuutos nyt siihen, tällaisiin kouluihin, oikeastaan tuo mitään uutta.

Kun täällä äsken edustajan puheenvuorossa tuotiin esille nämä terveydelliset näkökulmat, niin jos olisi haluttu terveydellisiin näkökulmiin lasten liikuttamiseen liittyen esimerkiksi välitunneilla panostaa, niin kyllä tämä ehdottomasti olisi kannattanut viedä sitten jo suoraan näitten kansainvälisten esimerkkien mukaisesti koskemaan koko koulupäivää. Siitä syystä kannatan lämpimästi tätä Kososen tekemää vastalauseita ja pykälämuutosesityksiä. Kyllä meidän linjamme on ehdottomasti se, että kouluihin tarvitaan vähemmän ruu-tu-aikaa ja tilalle erityisesti välitunteja ajatellen enemmän liikuntaa ja kasvokkain kohtau-misia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

18.35 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisten oppimistulokset ovat laskeneet, työrauha kouluissa heikentynyt, ja yhä useampi nuori kärsii keskittymisvaikeuksista. Käsittelyssä olevan lain voimin otetaan harppaus oikeaan suuntaan, kun mobiililaitteiden käyttöä rajoitetaan oppitunneilla.

Puhemies! Kansainväliset tutkimukset tukevat kännykkäkieltoa. Useat kansainväliset tutkimukset osoittavat, että jo yli yhden tunnin päivittäinen kännykän käyttö koulupäivän aikana heikentää merkittävästi oppimistuloksia. Pisa-tutkimuksen mukaan suomalaisoppi-laat kokevat digilaitteiden häiritsevän oppitunteja enemmän kuin muualla keskimäärin. Tämä näkyy erityisesti matematiikan oppimisessa, jossa oppilaidemme tulokset ovat las-keneet hälyttävästi.

Jos ja kun haluamme nostaa Suomen takaisin oppimisen kärkimaaksi, tarvitsemme kou-luissa selkeät rajat kännyköiden käytölle. Siksi onkin hienoa, että nyt tämä mobiililaittekiel-to saadaan voimaan. Tämä tulee olemaan yksi oikeansuuntainen teko saada oppimistulok-set jälleen nousuun. Ja kun täällä on sanottu, että tämä ei tuo joihinkin kouluihin mitään li-sää, niin minun mielestäni tämä tuo kaikkiin kouluihin tasa-arvoa lapsille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

18.36 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uu-distus antaa opettajille paremmat mahdollisuudet keskittyä kaikista olennaisimpaan eli opettamiseen, eikä heidän aikansa kulu häiritsevään puhelimen käyttöön puuttumiseen, mikä on monen oppilaankin mielestä asia, joka häiritsee heidän keskittymistään, kun tois-tuvasti kielletään sitä puhelimen käyttöä joltain oppilaalta. Eli tällä on positiivisia vaiku-tuksia myös oppilaiden keskittymiseen oppitunneilla ja myös koulujen työrauhaan. Tämä on nähty vahvasti niissä kouluissa, joissa tämä on tehty jo, joissa puhelimen käyttöä on ra-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

joitettu. Omassa kotikunnassani Mäntsälässä puhelimen käyttöä on rajoitettu jo järjestys-säännöissä ja menty osin nyt tätä lainsäädäntöä pidemmälle, koska muun muassa välitun-nit on katsottu oppimistilanteiksi. Välitunneilla opetellaan nimenomaan niitä sosiaalisia taitoja ja sitä liikunnallista elämäntapaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

18.37 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva esitys on enemmän kuin tervetullut, mikäli haluamme vahvistaa koulurauhaa ja ennen kaikkea opettajien mahdollisuuksia puuttua siihen häiritsevään mobiililaitteiden käyttöön. Tässä mielessä kyllä kiitokset sivistysvaliokunnalle varsin laaja-alaisesta ja monipuolisesta selvityksestä.

Se, olisiko nyt syytä ottaa isompi askel näiden kansainvälisten esimerkkien mukaisesti, on varmaan tietysti pohdinnan arvoinen kysymys, mutta onhan tämä hyvä askel siihen kou-lurauhan turvaamiseen niistäkin näkökulmista, joista tässä on jo puheenvuoroja käytetty, mitkä liittyvät lasten ja nuorten yliaktiivisuuteen, liialliseen ruutuaikaan ja kiusaamiseen, mitä siellä pystyy tapahtumaan ihan niitten oppituntienkin aikana.

Se tietysti on varmasti hyvä tiedostaa, että eihän tämä mikään hokkuspokkuskeino ole nostaa Suomen oppimistulokset taas sinne maailman kärkeen, vaan siihen kyllä entistä vahvemmin liittyy panostaminen lasten ja koululaisten hyvinvointiin sekä muun muassa siihen, että ne opetusryhmät ovat riittävän pienet, jotta se yksilöllinen opetus pystytään ta-kaamaan ja sitä kautta turvaamaan myös se opetusrauha.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.38 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki oleellinen on täällä tullut sanottua ja kuultua — kännykät eivät kuulu oppitunneille — eikä siitä sen enempää. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava kaikki ne lapset, joilla ei ole sen enem-pää oppitunneilla kuin varsinkaan siellä välitunneilla kavereita. Heidän suuri ongelmansa ei ole se kännykkä vaan jotain paljon pahempaa ja murheellisempaa: heillä ei ole ystäviä, he ovat yksinäisiä ja liian usein myös kiusattuja. Aika usein, kun me täällä ratkaistaan joku ongelma, tai kuvitellaan, että on ratkaistu, se työ ei lopu siihen, vaan edestä löytyy seuraa-va asia.

Arvoisa puhemies! Me emme itse saa mennä kännykän taakse, vaikka täällä aika usein sitä kyllä teemme, ja varsinkin tuolla valiokunnissa aika usein nolottaa asiantuntijoiden kannalta, kun välillä lähestulkoon kaikki meistä edustajista ovat siellä kännykän takana. Mutta me ei saada mennä kännykän taakse piiloon näiden lasten ja nuorten osalta, joilla saattaa ainut ystävä olla se kännykkä tai löytyä sieltä kännykästä. Se on monasti opittu ko-toa tai jopa opetettu kotoa. Jos jo lastenvaunuissa nähdään, kun isä tai äiti on koko ajan sil-lä kännykällä, niin kyllä se varmaan tarttuu sieltä, ja tähän ongelmaan meidän kaikkien on tartuttava seuraavaksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.40 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä laki on malliesimerkki siitä, mihin tämä sääntö-Suomi on mennyt. Opettajat ja rehto-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

rit eivät uskalla itse päättää siitä, mikä lapsille on hyväksi ja mikä on opetukselle hyväksi ja mitä voitaisiin tehdä, koska joku lapsi saattaa vedota perustuslailliseen oikeuteen siinä, että hänellä on oikeus kantaa kännykkää, tai joku vanhempi saattaa suuttua. Siksi näköjään on niin, että jokainen tällainen maalaisjärjellä ymmärrettävä asia, joka pitäisi kieltää, pitää tuoda eduskunnan kautta ja säätää siitä laki. Ollaanhan me silloin turmion tiellä.

Ei minulle itselleni tullut aikanaan mieleenkään, että minulla olisi oikeus kantaa puhelinta mukanani, vetää sitä johtoa siellä perässä tai tuoda Super Mario mukaan kouluun ja sanoa opettajalle, että et sinä tälle mitään voi, kun minulla on tähän perustuslaillinen oikeus. [Naurua] Onhan tämä Suomenmaa nyt ihan hölmöksi mennyt, jos meidän pitää kaikesta säätää laki erikseen, mahdollisimman tiukkana ja mahdollisimman pitkälle. En voi ymmärtää tätä koko lainsäädäntöä tässä kohtaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.41 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset valtiokunnalle erinomaisesta valmistelusta. Oppimisympäristön tulee olla turvallinen ja keskittymistä tukeva. On faktaa, että liiallinen kännyköiden käyttö kouluissa aiheuttaa häiriöitä, vaikeuttaa keskittymistä ja on heikentänyt oppimistuloksia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että työrauha on monissa kouluissa heikentynyt ja älylaitteiden runsas käyttö häiritsee opiskelua.

Edustaja Lehtinen tuossa totesi, että kaikesta meidän pitää näköjään lakiin määritellä, vaikka rehtoreilla on paljon valtaa omissa kouluissaan. Hallituksen esityksen myötä puhelinten käyttö oppitunnilla sallitaan vain oppimistarkoitukseen tai terveydellisistä, hoidollisista syistä. Tämä muutos vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta rauhalliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön, hyvä niin.

Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.42 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta tästä lakiesityksestä kännyköiden ja mobiililaitteiden kieltämiseksi oppituntien ajaksi. Lapset ja nuoret viettävät tänä päivänä muutoinkin liikaa aikaa mobiililaitteiden kanssa, joten on hyvä, että koulu aika ja varsinkin oppitunnit rauhoitetaan niiltä. Kaksi tuntia päivittäistä ruutuaikaa ylittyy reilusti suurimmalla osalla lapsia ja nuoria. Liiallinen ruutuaika näkyy koulussa häiriökäyttäytymisenä, väsymyksenä sekä näyttäytyy ärsytyskynnyksen alentumisena, jolloin myös altistuu helpommin fyysiselle väkivallalle. Meillä on oppilaita, jotka jäävät kotiin koulupäivän ajaksi, kun kännykkä on ollut unikaverina, ja nuoret kertovat pelaavansa aamuun saakka. Tämän vuoksi aamulla ei jaksakaan lähteä kouluun, vaan jäädään kotiin nukkumaan. Osalla nuorista on toki muitakin syitä, miksi jäädä kotiin, kuten kiusaamista tai kännykkään tulleita uhkailuja, eikä oppilas halua tai uskalla mennä kouluun. Kutsun heitä koulupudokkaiksi. Tällä voi olla kohtalokkaat seuraukset selviytymisessä nuoren oppimisen kannalta, jos jää paljon jälkeen opetuksesta.

Huomioitavaa on, että koulu ei voi olla yksin vastuussa lapsen kännykän käytöstä vaan lapsen kännykän käyttöä tulee rajoittaa, valvoa ja opastaa ennen kaikkea vanhempien taholta kotoa käsin. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.43 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustaja Lehtinen nosti tässä ihan oleellisen asian esille. Kyllähän tämä hullu ajattelu omaisuudensuojasta tai perusoikeudesta kännykän käyttöön koulussa on mennyt aivan yli. Pitäkö meidän yksitellen kieltää erilaisia asioita laissa? Mielestäni ei pitäisi. Mutta nyt kun työrauhaa ja koulurauhaa halutaan vahvistaa, niin on erittäin perusteltua, että tämä kännykkäkielto tuodaan ja mahdollistetaan, ja eilen puoliväliriihessähän päätimme, että tätä seurataan ja on valmius tehdä vielä tällä vaalikaudella tiukennuksia, jos se ei toimi.

Tämä on hyvää oppia myös sille, että kännyköitä ei räplätä tulevaisuudessa myöskään työpaikoilla. Niitä voidaan käyttää toki työssäkin erilaisiin tehtäviin, materiaalien käyttöön tai muuhun.

Toisaalta kouluilla on myös yksi tehtävä, näiden laitteiden vastuullisenkin käytön opettaminen, ja sitäkin tämä lainsäädäntö tulevaisuudessa mahdollistaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.44 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kieltämättä on valitettavaa, että olemme joutuneet Suomessakin siihen tilanteeseen, että perustuslakia ja perusoikeuksia tulkitaan jopa niin absurdeilla tavoilla, että kännykän näpräily tunnilla voisi olla lapsen perusoikeus, kun itse ajattelisin, että lapsen perusoikeus siellä koulussa tulisi olla nimenomaan oppia, saada niitä oppeja koko elämänsä varrelle, ja toisaalta suojata hänen aivokehitystään niiltä mobiililaitteiden vaikeilta ja valitettavimmilta piirteiltä, joita tässä viimeisen ehkä 10—20 vuoden aikana on alkanut ilmetä enenevässä määrin teknologisen kehityksen myötä.

Kuitenkin tälle valitettavalle puolelle on myös sitten se kauniimpi puoli eli se, että lainsäätäjä kykenee täällä eduskunnassa säätämään lakeja, jotka turvaavat sitä oppimista ja koulutusta. Siis siitä huolimatta, että absurdeja tulkintoja on tehty perusoikeuksista, täällä eduskunnassa me pystytään viemään läpi kännykkäkiellon kaltaista maalaisjärkistä lainsäädäntöä ja siten turvaamaan sekä koulujen arkea että näiden koululaisten oppimista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt mennään varsinaiseen puhujalistaan, mutta sitä ennen muistutan, että kun tässä debattivaiheessa tuli sekä vastalause-esitys että kannatus, niin ne pitää tehdä vielä sitten niissä varsinaisissa puheenvuoroissa, koska lyhyttahtisessa ei voi esityksiä tehdä. — Elikkä seuraava varsinainen puheenvuoro on edustaja Koposen.

18.46 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä saadaan tosiaan kouluihin myös liikunnallinen elämäntapa osaksi opetuksen perustaa. Välitunnit kestävät koko peruskoulun aikana yhteensä noin 2 000 tuntia ja liikuntatunnit 600 tuntia. Tämä osoittaa hyvin, että jos haluamme lasten liikkuvan enemmän, välitunnit ovat avainasemassa. Liikunta vähentää useiden tutkimusten mukaan masennusta ja ahdistuneisuutta. Samaan aikaan liikunta nostaa itsetuntoa ja vaikuttaa positiivisesti oppimiseen.

Puhemies! Puhelimet ovat paitsi keskittymistä häiritsevä tekijä myös kiusaamisen väline. Salakuvat ja nöyryytysvideot ovat tulleet, ikävä kyllä, osaksi raaistuvaa kiusaamista. Opettajat eivät voi valvoa kaikkea, ja valitettavasti monet lapset ja nuoret joutuvat jatkuvan digikiusaamisen kohteeksi myös koulupäivän aikana. Kun kouluissa on selkeä linja,

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

jossa kännyköiden käyttöä rajoitetaan koko koulupäivän ajan, voidaan vähentää myös näitä ongelmia.

Puhemies! Onneksi hallituksen esitys mahdollistaa kännyköiden käytön rajoituksen myös välitunneilla ja muilla siirtymillä. Tätä mahdollisuutta tulee myös kuntien ja koulujen käyttää.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä on myös seuraava lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee selvityksen mobiililaitteiden käyttöä koskevien rajoitusten vaikutuksista Suomessa ja ulkomailla vuoden 26 loppuun mennessä sekä ryhtyy tarvittaessa jatkotoimenpiteisiin selvityksen pohjalta.”

Puhemies! Jo nykyisen tutkimusnäytön perusteella on mielestäni selvää, että tulevaisuudessa tulee säätää vielä velvoittavammin, ihan lainsäädännön tasolla, että välitunnit ja muut siirtymät ovat kännykkävapaita.

Puhemies! Perussuomalaiset esittivät kännykkäkieltoa kouluihin jo silloin, kun se ei ollut suosittua, ja nyt saamme vihdoinkin asian lainsäädäntöön, hyvä niin. On myös hienoa, että muut eduskuntapuolueet ovat nähneet vallitsevan todellisuuden ja voimme laajassa yhteisymmärryksessä viedä asiaa nyt eteenpäin. Ja aivan kuten täällä on aikaisemminkin jo puheissa sanottu, kodin ja koulun välinen yhteistyö on tässä asiassa tärkeää sekä myös perheiden ottaminen mukaan tähän kännykkäasiaan ja lasten ohjaaminen vähempään käyttöön tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.48 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelemme sivistysvaliokunnan mietintöä perusopetuslain muuttamisesta puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käytön osalta.

Älypuhelimien tultua markkinoille se alkoi näkyä pian myös nuorten arjessa niin vapaaajalla kuin koulussakin. Kännykät näkyvät lasten ja nuorten arjessa monella tapaa. Nuoret ovat löytäneet somen maailmankaikkeuden. Kännykkä mahdollistaa nuorille kuin tarjottimella kaiken mahdollisen, jos sen käyttöä ei valvota: väkivaltaa, K18-pelejä, K18-aikuisviihettä sekä anonyymialustoja, kuten Snapchat, Telegram ja Signal. Näiden sovellusten kautta on helppo kiusata ja lähettää ikäviä viestejä anonyymisti. Anonyymialustojen kautta tehdään myös sähkötupakka-, nuuska-, huumausaine- ja muita päihdekauppoja. Yhä näkyvämpää nuorten keskuudessa on myös kouluaikana tapahtuva kaupanteko kännyköiden avulla.

Arvoisa puhemies! Kännykän avulla on koulupäivän aikana tehty niin oppilaisiin kuin koulun henkilökuntaankin kohdistuneita videotallenteita ja muun muassa otettu valokuvia salaa. Näitä on sitten päätyntä sosiaaliseen mediaan erilaisin muokkauksin ilman asianosaisen lupaa, muun muassa tekoälyn avulla tehtyjä meemejä.

Nuorten suosikkialustoja somessa on myös TikTok. Eri puolilla Suomea on sosiaalisessa mediassa levinnyt erilaisia tappeluvideoita ja nöyryytysvideoita, joita nuoret jakavat. Näitä väkivaltaa esittäviä videoita on tavattu myös alakouluikäisten puhelimista, ja ne ovat aikuistenkin silmissä järkyttävää katsottavaa.

Arvoisa puhemies! Nykyinen hallitus on menossa tämänkin lakiehdotuksen osalta oikeaan suuntaan, jotta oppitunneille saataisiin lisää työrauhaa. Kännykän käyttö oppitunneilla on jatkossa siis kiellettyä ilman perusteltua terveydellistä syytä. Esityksessä mahdollistetaan kännyköiden rajoitus myös välitunneille ja muille koulupäivän siirtymille. Onkin

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

tärkeää, että kunnat ja koulut ottavat tämän lain antaman mahdollisuuden käyttöön ja näin kieltävät kännykän käytön koko koulupäivän ajaksi turvaten oppilaiden oppimista ja työrauhaa.

Arvoisa puhemies! Mobiililaitteiden käyttö ei ole ongelma, jos niiden käyttöä lasten ja nuorten osalta opastetaan ja valvotaan sekä pidetään huolta terveestä arkirytmistä. Tämä ei siis ole yksin koulujen eikä lainsäätäjän tehtävä, vaan tämän kaiken pitää lähteä jo kotoa käsin. Hallituksen esitys on askel oikeaan suuntaan, jotta kouluihin saadaan palautettua oppimisrauha ja sitä kautta oppimistulokset nousuun. Tämä esitys on erittäin kannatettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.51 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää huomioida, että mobiililaitteiden käytön rajoittaminen ei ole pelkästään käytännöllinen toimenpide, vaan se liittyy myös lasten ja nuorten aivoterveysteen ja hyvinvointiin. Asiantuntijat ovat nostaneet esille monia haittoja, joita liiallinen mobiililaitteiden käyttö voi aiheuttaa, kuten vähentynyt kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus, fyysisen aktiivisuuden väheneminen sekä aivojen ylikuormittuminen. Ihmisaivojen kehitys jatkuu varhaisaikuisuuteen asti, joten aivoterveysteen liittyvät näkökohdat ovat tämän lapsia ja nuoria koskevan lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä erityisen merkityksellisiä. Tästä syystä on todella tärkeää, että lapsia ja nuoria suojellaan liialliselta ja haitalliselta kuormitukselta.

Lisäksi on huomioitava, että mobiililaitteiden käyttö voi vaikuttaa merkittävästi nuorten mielenterveyteen. Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esiin, kuinka jatkuva ärsyketulva, jota älylaitteet tuottavat, ylikuormittaa keskeneräistä keskushermostoa. Tämä voi johtaa stressiin, uupumukseen ja keskittymisongelmiin, jotka vaikuttavat negatiivisesti oppimiseen. Nuorten itsesäätelytaidot eivät ole vielä täysin kehittyneet, ja siksi emme voi jättää mobiililaitteiden käytön vastuuta pelkästään heille itselleen.

Valiokunta on korostanut, että aivoterveys on tärkeä osa lasten ja nuorten hyvinvointia, ja tästä syystä mobiililaitteiden käytön rajoittaminen on perusteltua. Rajoituksilla pyritään suojelemaan kehittyvien aivojen hyvinvointia ja edistämään terveellisempiä elintapoja. Esityksellä ei ole tarkoitus estää digitaalisten taitojen kehittämistä, päinvastoin. Kouluissa tarjotaan edelleen mahdollisuus opiskella digitaalisia taitoja, mutta se tapahtuu hallitusti ja ohjatusti niin, että se tukee oppimista eikä vie huomiota pois siitä.

Lapsen etu on perusopetuksen järjestämisessä aina etusijalla. Tämä lakiuudistus on askel kohti turvallisempaa ja terveellisempää koulumaailmaa, jossa oppilaat voivat keskittyä opiskeluun ja hyvinvointiinsa ilman mobiililaitteiden aiheuttamia häiriöitä ja stressiä. Kouluilla ja etenkin juuri kuntavaaleissa valituilla valtuutetuilla onkin tärkeä rooli siinä, että omissa kunnissaan huolehtivat siitä, että kuntiin saadaan yhtenäisiä koulukohtaisia järjestyssääntöjä, joissa on mahdollista myös kieltää tämä välituntiaikainen puhelinten käyttö.

Sivistysvaliokunta katsoo, että koulupäivän aikana tulisikin olla säännökset mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta oppituntien aikana, eli kuten tässä lakiesityksessä esitetään, ja että koulujen järjestyssäännöissä voitaisiin määritellä, miten mobiililaitteiden käyttöä käsitellään muuna aikana, kuten välitunneilla ja ruokailuissa. Asiantuntijalausunnoissa on kuitenkin tuotu esille, että vaikka välitunnilla mobiililaitteiden käyttö voi vaikuttaa houkuttelevalta, se voi heikentää aivoterveysttä ja estää oppilaita palautumasta edellisistä oppi-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

tunneista. Lisäksi vaikka puhelimen käyttö voi tuntua helpolta välineeltä yksinäisyyden lievittämiseksi, se ei ole pitkäaikainen ratkaisu sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen kehittämiseen.

Valiokunta piti myös tärkeänä, että lapset ja nuoret osallistuvat lainsäädännön valmisteluun ja että heidän näkemyksiään kuullaan päätöksenteossa. Yhteistyö koulujen, kotien ja muiden osapuolten välillä on olennaista digitaalisten hyvinvointikysymysten käsittelyssä, ja Opetushallituksen rooli tässä yhteistyössä on erittäin tärkeä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.56 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelman mukaisesti on erittäin tärkeää, että liikunnallinen elämäntapa lisätään osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita. Muutoksen avulla pystytään edistämään tavoitetta vahvistaa liikunnan merkitystä esiopetuksen ja koulujen toimintakulttuurissa sekä siten vahvistamaan lasten ja nuorten liikkumista esiopetuksen ja koulupäivän aikana. Tavoitteiden saavuttaminen kuitenkin edellyttää, että lainsäädännön muutoksen jälkeen tehdään myös tarvittavat muutokset ja riittävän vahvat konkreettiset kirjaukset esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin erityisesti koulujen liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseksi.

Esi- ja perusopetuksella on keskeinen merkitys lasten ja nuorten liikkumisen ja liikunnan edistämisessä erityisesti vähän liikkuville lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten arki kuuluu pitkälti kouluissa sekä kodin ja koulun välisillä matkoilla, minkä vuoksi koulupäivän aikaisella liikkumisella ja liikunnalla sekä koulumatkan kulkutavalla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten kokonaisaktiivisuuteen. Liikunnan opetuksella ja liikuntakasvatuksella sekä koulujen liikunnallisella toimintakulttuurilla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten liikunnallisen ja aktiivisen elämäntavan kehittymiselle. Siihen vaikuttavat myös merkittävästi meidän aikuisten esimerkki ja asennoituminen.

Viime vuosina liikunnallisen toimintakulttuurin rakenteita on kouluissa myös osin purettu. Samaan aikaan koronapandemian seurauksena tarve oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseen liikunnan keinoin on entistä suurempi. Toimintakulttuurin muutos vie aikaa, joten myös jatkossa on tärkeää jatkaa pitkäjänteistä työtä perusopetuksen liikunnallistamisen tukemiseksi ja kehittämiseksi. Perusopetuksen aikana on 2 000 välituntia ja 600 tuntia liikuntaa. Tämän vuoksi välituntien liikunnallistamisen tulee olla toimi, jolla tätä tavoitettamme edistetään.

Koulupäivän aikaisen liikkumisen hyödyistä on vahvaa tutkimusnäyttöä. Riittävä fyysinen aktiivisuus on edellytys lasten ja nuorten normaalille kasvulle ja kehitykselle sekä hyvinvoinnille. Fyysisen aktiivisuuden lisääminen on yksi keskeinen keino, jolla voidaan parantaa lasten ja nuorten oppimistuloksia. Reipas liikunta, hyvä fyysinen kunto ja hyvät motoriset taidot ovat myös yhteydessä hyvään koulumenestykseen lapsuudessa ja nuoruudessa. Erityisesti koulupäivän aikainen liikkuminen on hyödyllistä oppimistulosten näkökulmasta. Lisäksi liikunnallinen elämäntapa edistää kouluissa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja viihtyvyyttä.

Myös juuri budjettiriihessäkin korostettu harrastamisen Suomen malli tukee liikunnallisen elämäntavan toteutumista ja hyvän fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn ylläpitoa. Juuri valitut uudet kuntien valtuutetut ovatkin tässä merkittävässä roolissa pohtiessaan ja

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

tarkastellessaan siellä myös koulujen ja oppilaitoksien liikunnallistamista, ja toivon tähän erityistä huomiota. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

19.00 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Perusopetuslain muuttaminen siten, että puhelinten ja mobiililaitteiden käyttöä voidaan rajoittaa oppitunneilla, on tärkeä uudistus ja merkittävä askel kohti turvallisempaa ja rauhallisempaa opiskeluympäristöä. Tulevaisuudessa puhelimen käyttö oppituntien aikana sallitaan vain tiettyihin laissa säädettyihin tarkoituksiin, kuten oppimistarkoitukseen tai terveydenhoitoon. Uudistus hyödyttää kaikkia osapuolia. Se antaa opettajille lainsäädännöllisen selkänajan kännyköiden pois ottamiseen. Opettajilla on paremmat mahdollisuudet keskittyä opettamiseen, eikä aika kulu siihen, että joutuu toistuvasti kieltämään jotain oppilasta käyttämästä kännykkää, ja yhtä lailla kännykkäkielto vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta turvalliseen ja rauhalliseen opiskeluympäristöön sekä lisää oppilaiden yhdenvertaisuutta.

Muutos tulee vaikuttamaan positiivisesti keskittymiseen oppitunneilla ja parantaa koulujen työrauhaa. Tämä on nähty jo niissä kouluissa, joissa puhelinten käyttöä on rajoitettu. Viittasin jo aiemmin keskustelussa oman kotikuntani Mäntsälän koulujen järjestyssääntöihin, joissa on menty osin lakiesitystä pidemmälle. Tänään Wilmaan jo kilahti viesti, jossa kerrottiin perusopetuslain muutoksesta ja sen voimaantulosta sekä kysyttiin vanhemmilta kantaa laajempaan kieltoon myös yläkoulun osalta. Toivonkin, että koulut käyttävät mahdollisuuden järjestyssäännöissä laajentaa kieltoa oppituntien ulkopuolelle.

Kännykkäkiellon myötä koulunkäynnistä tulee toivottavasti monelle myös mielekkäämpää. Oppimisen ja opetuksen laatu paranevat, mikä on kaikkien etu. Positiiviset vaikutukset eivät toivon mukaan rajoitu vain koulu-aikaan vaan näkyvät myös koulun ulkopuolella lasten ja nuorten parempana keskittymiskykenä, pienempänä ruutuaikana, liikunnallisuuden lisääntymisenä, kiusaamisen vähentymisenä ja vahvempina sosiaalisina suhteina.

Arvoisa rouva puhemies! On huomionarvoista, että tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetuksessa ei ole kiellettyä, vaan päinvastoin digitaalisten välineiden käyttöä ja digitaalisten taitojen harjoittelua tullaan edelleen tukemaan osana opetussuunnitelmaa. Digitaidot ovat vahvasti nykyaikaa, eikä tavoitteena tämän lain myötä ole jättää uutta sukupolvea kehityksen kelkasta.

Koulujen tulee jatkossakin antaa tarpeelliset järjestyssäännöt puhelinten ja mobiililaitteiden säilytyksestä koko koulupäivän ajaksi mukaan lukien välitunnit ja ruokailu. Näin voimme varmistaa, että oppilailla on tarvittaessa myös mahdollisuus hoitaa henkilökohtaisia asioitaan.

Uudistus on tärkeä askel kohti parempaa oppimisympäristöä, ja yhdessä me voimme luoda kouluja, joissa opiskelu on turvallista ja keskittyminen mahdollista ilman pinnistelyä. Samalla muutos vähentää laajemminkin haittavaikutuksia, joita puhelinten käytöllä on lasten ja nuorten elämässä. Tutkimusten mukaan kännykkä on yksi syy sekä levottomaan käytökseen oppituntien aikana että lisääntyneisiin lasten ja nuorten mielenterveyden pulmiin. Ruutuaika lisää keskittymisvaikeuksien, tunne-elämän häiriöiden ja ylivilkkauden riskiä jo 5-vuotiailla lapsilla. Pelkästään pulpetilla oleva puhelin heikentää keskittymistä opiskeluun. Kyllähän se puhelin siinä pöydällä vilkkuen häiritsee meistä ihan jokaista ja vaatii vähintäänkin kurkistamaan, mitä siellä on.

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

Sosiaalisen median nopeat ja lyhyet sisällöt muuttavat myöskin aivojen toimintaa, ja erityisesti nuorten kehittyville aivoille liiallisen kännykän käytön vaikutukset ovat voimakkaampia. Aivot tottuvat nopeaan tahtiin, jolloin pitkäjänteisiin ja tylsempiin asioihin, kuten kokeiden lukuun, on todellakin paljon vaikeampi keskittyä.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden lausunnoissa onkin kuvattu laajasti mobiililaitteiden runsaasta käytöstä aiheutuvia haittavaikutuksia. Valiokunnalle esitetty tutkimustieto puoltaa vahvasti laitteiden käytön rajoittamista koskevaa sääntelyä. Aivoliitto ry on laatinut tutkimusnäyttöön perustuvia suosituksia lasten, nuorten ja huoltajien älypuhelimien käytölle. Suositusten tavoitteena on auttaa lapsia, nuoria ja ennen kaikkea huoltajia rajaamaan koko perheen älypuhelimien käyttöä ja siten suojata aivoja liialliselta ja vahingolliselta kuormitukselta. Koska lasten ja nuorten itsesäätytaidot ovat vasta kehittymässä, ei vastuuta mobiililaitteiden käytöstä voi jättää yksin heille. Meillä aikuisilla on vastuu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edellytysten luomisesta. Välillä se tarkoittaa päätöksiä, joista ei saa heiltä itseltään kiitosta ihan saman tien. Olen kuitenkin varma siitä, että moni tulee kiittelemään tekemäämme päätöstä tulevaisuudessa, sillä jo nyt moni lapsi ja nuori tunnistaa puhelimen käytön ongelmat ja kannattaa kännykkäkieltoa. Nyt tehtävillä päätöksillä on kauaskantoisia vaikutuksia, ja tämä on oikea päätös. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

19.05 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi tätä hallituksen esitystä, joka rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä peruskouluissa erityisesti oppituntien aikana. Tämä on tärkeä askel lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä oppimistulosten parantamiseen, joiden laskua olemme nyt 2000-luvun alusta katselleet. Uskon, että tässä puhelimen käytön rajoittamisessa voi olla yksi alku sille, että saamme niitä oppimistuloksiakin nousemaan. Rajoitus tuo kouluun rauhaa, jossa oppiminen voi tapahtua ilman jatkuvia häiriötekijöitä, niin kuin tänä päivänä helposti tuppaa olemaan.

Tutkimus- ja asiantuntijalausunnat ovat yksiselitteisiä. Liiallisella älylaitteiden käytöllä on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia lasten keskittymiskykyyn, aivoterveeseen ja yleiseen jaksamiseen. Erityisesti lapsen keskeneräinen hermosto, joka itse asiassa kasvaa aina 25-vuotiaaksi asti, ei kestä jatkuvaa ärsyketulvaa, ja seurauksena on sitten levottomuutta, uni-häiriöitä, keskittymisvaikeuksia ja pahimmillaan vakavaa uupumusta.

Arvoisa puhemies! Oppiminen vaatii rauhaa, aikaa ja pitkäjänteisyyttä. Tätä ei tue se, että älypuhelin värisee taskussa jatkuvasti. Meidän on luotava oppilaille ympäristö, jossa he voivat keskittyä rauhassa ilman jatkuvaa digihälyä. Esitys ei kuitenkaan kiellä teknologian käyttöä oppimisessa vaan mahdollistaa sen hallitun ja opettajan johdolla tapahtuvan käytön, ja juuri näin sen pitää ollakin.

Haluan nostaa esiin erityisesti sivistysvaliokunnan lausumaesityksen, eli valiokunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää mobiililaitteiden käyttörajoitusten vaikutuksia niin Suomessa kuin ulkomailla vuoden 26 loppuun mennessä. Tämä on ihan vastuullista ja kauaskantoista politiikkaa. On tärkeätä, että me perustetaan meidän päätökset tutkittuun tietoon. Toki sitä tutkittua tietoa olisi jo nykyin aika paljon olemassa, mutta arviointi sitten ensi vuonna mahdollistaa sen, että voidaan seurata, miten tämä lakimuutos on vaikuttanut, ja miettiä niitä jatkotoimia. On tärkeätä, että tätä arviointia tehdään, ja uskon, että me tullaan olemaan — toivottavasti hyvinkin pian — tilanteessa, että uskalletaan

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

tehdä se seuraava askel eli kieltää puhelimen käyttö koko koulupäivän ajaksi mukaan lukien välitunnit ja ruokailut.

Olisi tosiaan ollut mukavaa ottaa tämä askel jo nyt monien kansainvälisten esimerkkien mukaan. Tästä on todella hyviä esimerkkejä maailmalta. Tuossa jo debattipuheenvuorossani kerroinkin, että tosiaan esimerkiksi Australiassa on ollut nyt jonkin aikaa käytössä tämä täyskielto. Siellä kun haastateltiin tuhatta opettajaa, niin he kertoivat — 87 prosenttia opettajista vastasi näin — että keskittymisvaikeuksia on oppilailla selvästi vähemmän kuin aikaisemmin, ja myöskin oppimistulokset olivat opettajista 89 prosentin mielestä parantuneet. Nämä ovat juuri asioita, joiden kanssa me täällä Suomessakin painiskelemme.

Joka tapauksessa asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että mobiililaitteiden jatkuva käyttö myöskin tauoilla estää oppilaita palautumasta kognitiivisesti ja fyysisesti. Välituntien olisi tarkoitus tukea oppilaiden hyvinvointia ja sosiaalisia suhteita ja terveellistä kehitystä, mutta tänä päivänä se mobiililaitteiden käyttö vie aikaa sosiaaliselta, tärkeältä vuorovaikutukselta ihmisten välillä ja myöskin liikunnalta, jotka ovat keskeisiä tekijöitä oppilaan kokonaisvaltaisessa kehityksessä.

Ja mitä siihen yksinäisyyteen tulee, niin jotkut ovat ajatelleet, että jos oppilas on yksinäinen, niin se on helppoa, kun voi sitten katsoa puhelinta, mutta asiantuntijat valiokunnan kuulemisissa ovat kertoneet, että mobiililaitteiden käyttö esimerkiksi välitunneilla mieluummin vähentää sitä yhteisöllisyyttä ja loppuviimeksi sitten lisää yksinäisyyttä. Elikä on tärkeää, että ne puhelimet ovat kaikilta pois ja sitten opetellaan sitä yhdessä olemista.

Asiantuntijat myös varoittavat, että mobiililaitteiden käyttö tauoilla, niin kuin välitunneilla, voi johtaa oppilaan aivojen jatkuvaan kuormittumiseen, mikä heikentää keskittymiskykyä ja oppimista sitten seuraavalla tunnilla. Lisäksi mobiililaitteet voivat toimia kiusaamisvälineenä ja lisätä nuorten eristäytymistä. Välitunnit ovat tärkeitä hetkiä, jolloin oppilaat voivat rentoutua ja harjoitella sosiaalisia taitoja kasvokkain.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten aivot tarvitsevat suojaa. Se ei ole mielipide, vaan se on tosiasia, ja koska nämä itsesäätelytaidot, joista monet edustajat ovat täällä hienosti todenneet, ovat vielä kehitysvaiheessa, silloin se vastuu digilaitteiden käytöstä ei voi olla yksin lapsilla. Meidän tehtävämme lainsäätäjinä ja myöskin vanhempina siellä kotona on antaa selkeät ja toimivat työkalut, joilla sitten luodaan turvallinen ja oppimista tukeva koulupäivä.

Haluaisin vielä huomauttaa, että tällä esityksellä ei puututa digitaalisten taitojen opetukseen, päinvastoin se selkeyttää roolia. Elikä oppiminen teknologian avulla tapahtuu koulun välineillä ja opettajan ohjauksessa, ja se on myöskin tasa-arvoinen ja oikeudenmukainen ja ennen kaikkea pedagogisesti kestävä askel.

Mutta tosiaan tämä on askel kohti parempaa koulupäivää ja parempia oppimistuloksia. Kannatan esitystä ja toivon, että koko eduskunta näkee tässä hyvän mahdollisuuden suojella lapsia ja parantaa niitä oppimistuloksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

19.11 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Perusopetuslain muuttaminen on käsittelyssä tänään meillä sivistysvaliokunnan mietinnön pohjalta. Mietin itse, minkälaisella asenteella tähän keskusteluun tulisin — toisaalta tyytyväisenä ja toisaalta vähän surullisena. Tyytyväisenä siinä mielessä, että tämä lainsäädäntö on täällä ja

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

me saamme kännykät nyt kouluissa kuriin, mutta toisaalta vähän surullisena, että me joudumme lainsäädännön kautta tällaisia asioita ratkaisemaan.

Tämähän nousi, jos oikein muistan, oikeuskanslerin ratkaisuihin esille. Kyse oli lasten perusoikeuksista, omaisuudensuojasta ja siitä, että koulut eivät voi puuttua näihin tilanteisiin niissä tapauksissa, joissa kaikki lapset vanhempineen eivät ole yksituumaisia. Meillä aika monessa koulussa on tämä pystytty hoitamaan järjestyssääntöjen kautta, ja siihenkin täällä salissa silloin, kun tätä lainsäädännön tekemistä vastustettiin, viitattiin, että ei ole mitään ongelmaa. Ei olekaan niissä kouluissa, joissa vanhemmat ovat yhdessä näitä pystyneet ratkomaan, mutta ongelma on syntynyt välittömästi siinä tilanteessa, kun joku perhe on sanonut, että meidän Majalla tai meidän Timolla tai Jaakolla on kyllä perustuslainlainen oikeus käyttää kännykkäänsä koulussa ja se on hänen omaisuudensuojansa piirissä.

Joskus hieman pilke silmäkulmassa taisin tuossa edustajakollega Zyskowitzille sanoa, kun tästä puhuimme, että onhan tämä erikoista ja kyllä meidänkin poika joutui Muksumäkeen päiväkotiin mennessään ottamaan kurahousut pois. Ei häneltä kysytty sitä, miten hän kokee omaisuudensuojan siinä ja miten hän kokee perusoikeudet. Jos meidän lapsi olisi halunnut olla kurahousuissa, niin kaipa oikeuskansleri olisi sanonut, että se on hänen päätöksensä. No, ei ollut, ja siinä pystyttiin tekemään päiväkodissa ihan oikeita ratkaisuja. Tai kouluissa tehdään koko ajan niitä ratkaisuja, että on kengätön koulu, kouluissa jätetään kengät aulaan ja ollaan sisäkengissä tai sukkasillaan. Ei siitäkään ole tehty tällaista show'ta kuin tästä jouduttiin tekemään.

Itse toivon, että me pystyisimme palaamaan sellaiseen vähän maalaisjärjen yhteiskuntaan. Samaan aikaan täällä edustaja Wallinheimon johdolla puretaan normeja — paljonko niitä on purettu tällä kaudella, useita satoja — ja me teemme toisella kädellä sitten tämän tyyppistä välttämätöntä uutta lainsäädäntöä ja normitusta, minkä pitäisi mieluummin tulla ihan sieltä perusajattelusta, että kyllä, koulussa pitää voida kieltää ja rajoittaa tätä. Meillähan on ollut näin jo kauan — silloin kun itsekin opettajana toimin — että tällaiset vaaralliset, puukot ja muut, ovat olleet niin kuin selkeitä. Nyt en tiedä, mitä tässä seuraavaksi tapahtuu, mitä tulee. Omassa nuoruudessa tai lapsuudessa oli Tamagotchija. Kyllä nekin voitiin silloin kieltää. Eivät täällä edustaja Zyskowitz ja nyt jo edesmennyt edustaja Kimmo Sasi joutuneet pohtimaan lainsäädäntöä Tamagotchien kieltämiseksi. Se oli luonnollista, että Tamagotchit eivät kuuluneet omaisuudensuojaan eivätkä minun perusoikeuksiini. Tamagotchit jäivät kotiin, kun minä menin kouluun. Ja näin kyllä olisi pitänyt kännyköidenkin suhteen voida toimia.

Tässä on kyse työrauhasta, koulurauhasta, mutta niin kuin täällä edellä kuulin, esimerkiksi edustaja Eloranta sosiaalidemokraateista piti mielestäni erinomaisen puheenvuoron tästä kiusaamiskysymyksestä. Ne ovat osa tämän päivän vakavinta kiusaamista, jota tapahtuu toki koulupäivien ulkopuolellakin, ja kiusaamisen kohteena saattavat olla myös opettajat, joista olemme netissä nähneet ison määrän erilaisia videoita, joita on kuvattu kouluissa tai tunneilla. Pidin myös erinomaisen hyvänä edustaja Keto-Huovisen analyytistä puheenvuoroa tästä asiasta ja niistä näkökulmista, joita valiokunnankin käsittelyssä on esillä ollut.

Itse ajattelen niin, että on hyvä, että me nyt pakotettuina teemme tämän lainsäädännön. Täällä on tämä seurantapöytäkirja, johon viittasin myös kehysriihen päätöksissä, ja siinä arvioidaan nyt sitten, miten tämä malli toimii, onko tarve siirtyä täyskieltoon, onko tarve tehdä tiukennuksia. Itse kuitenkin toivon, että myös tietynlaisen poikkeamisen mahdollisuus tässä säilyy, kerran puhelimet tulevat olemaan tulevaisuudessakin osa suomalaista yhteiskun-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

taa, haluamme tai emme, ja silloin on hyvä, että me opetamme koulussa siihen, että puhelinta ei esimerkiksi työelämässä ole oikeus koko aikaa vilkuilla, jos ei se kuulu sen työn tekemiseen. Ja uskon, että on aika vaikeaa sen jälkeen, kun itsellänikin on vaikeus pitää kännykkä taskussa edes tämän puheen ajan, etten kurkista, kuka siellä laittaa viestiä [Ville Kauniston välihuuto] — äänestäjät todennäköisesti kiittävät — mutta se tilanne on vain se, että me elämme koko ajan niin siinä kännykässä kiinni, että on hyvä opettaa sitä.

Toisaalta hyvä on myös opettaa sitä, miten kännykkää voidaan käyttää vastuullisesti työnteossa — ja tässäkin salissa. Haluan sanoa sen, kun itsekin saan palautetta, että te kurkutte koko ajan niitä kännyköitä: Kyllä, täällä ei enää ole niitä metrin mittaisia paperipinoja, joita oli vielä kymmenen vuotta sitten. Iso syy on se, että meillä on digilaitteet, joihin nämä materiaalit tulevat. Mutta myönnän myös sen, että joskus saatan kyselytunnin aikana katsoa myös jotain muuta, varsinkin silloin, kun oppositiolta tulee kaikista kiivainta arvostelua.

Mutta haluan loppuun oikeastaan todeta sen, että on tärkeitä, että tämä lainsäädäntö tehdään, opetetaan vastuulliseen käyttöön myös kouluissa. Yksi malli saattaa tulevaisuudessa olla se, että on vaikkapa yksi välitunti, jolloin sitä puhelinta saa käyttää, tai voi olla tilanne, missä tarvitaan täyskielto niin, että koko koulupäivä rauhoitetaan puhelimilta. Eli tämä esitys on hyvä ja tervetullut, erittäin tarpeellinen työrauhan, koulurauhan ja kiusaamisen hillitsemisen vuoksi kouluissa, ja toivottavasti tämä vie suomalaista yhteiskuntaa tulevaisuudessa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.18 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Heinonen edellisessä puheenvuorossa puhui myös yleisestä kehityksestä, ja ajattelen myös niin, että me ollaan oltu aika sokeita sille, kuinka isosti teknologia ja some-maailma muuttavat meidän yhteiskuntaa. Meidän täytyy tässä kohtaa vähintään — meillä on tieteellinen tutkimustieto käytössä — todeta se, että nämä somejätit eivät ajattele meidän lasten ja nuorten parasta, eivät he ajattele edes meidän aikuisten parasta, vaan he tekevät bisnestä, ja niillä, jotka sinne sisältöä syöttävät, on myös omat agendansa. Se ei ole meidän lasten ja nuorten hyvinvoinnin suojelua suurimmalta osalta, ja sen takia se säätelyn tekeminen on aivan välttämätöntä. Siitä yksi keino on tämä koulupäivän aikainen vapauttaminen, lasten ja nuorten päivän rauhoittaminen, mutta me todella tarvitaan enemmän ja lisää sitä algoritmisäätelyä. Me ollaan nähty useissa vaaleissa jo ympäri maailmaa — tämä ei ole mitenkään suomalainen ongelma — miten somemaailma vaikuttaa meidän demokratiaan ja vaaleihin.

TikTok on nuorten paljon käyttämä kanava, joka ei ole suostunut eurooppalaista säätelyä noudattamaan. Nyt valitettavasti viime aikoina myös Meta on päätenyt samaan ratkaisuun, että tehtyä säätelyä ei noudateta, mikä tarkoittaa minun mielestäni ja näkökulmastani sitä, että me tarvitaan entistä vahvempia sanktioita ja viime kädessä sitten näiden eri soomealustojen kokonaan kieltämistä, jos nämä sanktiot eivät tehoa, mutta tähän me todella tarvitaan yhteistä EU-linjaa.

Isossa-Britanniassa on nostettu esiin huoli etenkin siitä, miten TikTokissa etenkin nuorille miehille tämä algoritmi tuottaa tällaisia Andrew Taten tekemää ja tyyppistä aggressiivisuuteen lietsovaa sisältöä, ja sen vaikutukset ovat näkyneet jo tilastollisesti poikien väkivaltaisuuden kasvuna. Ranska taas teki tällaisella skinnyt-tunnisteella tehdyistä sisällöistä EU:lle kantelun, koska nämä ovat selkeästi altistaneet erityisesti tyttöjä ja nuoria

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

naisia anoreksialle ja laihduttamiselle. Eli näitä työkaluja jonkun verran jo on parlamentteilla ja mailla käytössä EU:n suuntaan, mutta liian hitaita tässä ollaan.

Me ei voida luottaa siihen nuorten itseohjautuvuuteen. Nämä meidän valiokunnassa kuulemat nuoret olivat aika rehellisiä ja suoria sen suhteen, että he itse yrittävät kontrolloida somensa käyttöä, mutta turhautuvat siihen, että harvoin kykenevät siihen, ja yhtäkkiä onkin hurahtanut tunti tai pari somessa, ja tämä koski nyt tietysti ensisijaisesti vapaa-aikaa. Niiden koulujen, joissa tämä kielto oli otettu jo käyttöön, nuoret, joita kuulumme, olivat tyytyväisiä siihen, että kielto oli käytössä, ja ainakin se koulupäivä oli rauhoittunut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

19.21 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on monia hyviä puheenvuoroja käytetty tänään, ja todellakin edustaja Kosonen ja myöskin muita valiokunnasta oli mukana tässä vastalauseessa. Tämän vastalauseen ensimmäiset virkkeet kuuluvat näin: ”Kannatamme puhelimen käytön rajoittamista oppitunnin aikana. Nykyinen käytäntö on kirjavaa.” Oikeastaan viittaan tässä myöskin tähän edustaja Koposen täällä aiemmin käyttämään puheenvuoroon siitä, että tämä laki tarvitaan, koska tällä hetkellä ne säännökset ovat kirjavia. Tämä on totta, mutta se hieman ontuu siinä, kun Koponenkin toi sitten esille välituntien osalta tämän kännyköitten kiellon tarpeen. Tietystihän tästä hyvin on johdettavissa, että näitten välituntien, ruokailujen ja muun koulupäivän osalta meillä on nyt tällä lakiesityksellä odotettavissa kirjavaa käytäntöä ympäri Suomea. Oikeastaan meillä oli sitten johtojatous myöskin siinä, että olisi toivottu, että tätä esitystä olisi viety vähän pidemmälle ja myöskin sinne välituntien, ruokailujen suuntaan ja pystytty siellä myöskin tuomaan yhtenäisiä käytäntöjä.

Täällä oli myöskin edustaja Keto-Huovisella todella hyviä puheenvuoroja, kun hän toi esille näitä esimerkkejä, joita me tällä hetkellä jo tiedämme ympäri Suomea, että on tehty näitä kännyköitten kieltoja koko päivän ajaksi ja siitä on saatu hyviä kokemuksia.

Jos poimin tästä meidän vastalauseesta vielä pääkohtia:

Todellakin tässä hallitus esittää, että välitunneilla, ruokailuissa ja muuna kouluaikana kännyköiden käytöstä tulisi laatia järjestyssäännöt, jotka säätelevät kännyköiden käyttöä. Todellakin tässä on riskinä, että näemme erilaisia kirjavia käytäntöjä ympäri Suomen koulupäivän osalta, ja tästä syystä olisi kannattanut jo nyt laajentaa tätä kännykkäkieltoa. Toki tässä on oltava aina se poikkeus opettajan harkinnan mukaan esimerkiksi terveydellisten syiden vuoksi, ja on selvää, että tarvittaessa lapsen ja nuoren on saatava yhteys esimerkiksi äitiin, isään tai huoltajaan. Tämä tietysti tapahtuisi opettajan luvalla.

No, täällä on tuotu esille myöskin tuossa edellisessä Hopsun puheenvuorossa hyvin sosiaalisen median vaikutuksia lapsiin ja nuoriin, niin kuin monessa muussakin puheenvuorossa, ja kyllähän nämä kansainväliset esimerkit esimerkiksi Euroopasta tällä hetkellä osoittavat, että kyllähän tämä nyt täällä Suomen eduskunnassa säädettävä malli on vähän kummallinen ja poikkeuksellinen. Esimerkiksi Ruotsihan on nyt säätämässä, nimenomaan muuttamassa omaa lainsäädäntöänsä siihen suuntaan, että ne kännykät kielletäisiin koko koulupäivän aikana. Niin kuin tiedetään, puhelimen näytön jatkuva tarkkailu vie kaiken huomion, ja tietenkin välituntien osalta se tarkoittaa sitä, että kyllähän meistä jokainen, joka tuolla kouluissa on vierailut, näkee, mitä lapset ja nuoret tällä hetkellä pääosin välitunneilla tekevät. Minä uskoisin, että meillä eduskunnassa on myöskin yhteinen tahtotila, että saataisiin lapset ja nuoret välitunneilla enemmän kohtaamaan kasvokkain, keskustele-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

maan, käymään sosiaalista kanssakäyntiä, ja tietysti äärimmäisen tärkeä asia on se liikunnan lisääminen myöskin niille välitunneille, mikä tukisi tätä liikunnallista elämäntapaa, joka myöskin on täällä lakiesityksessä mukana. Tässä vastalauseessa tuodaan esille, että karkean laskelman mukaan välitunteja on peruskoulun aikana yli 2 000 tuntia ja sillä, mitä välituntien aikana tehdään, voi olla myöskin suuri merkitys sille lapsen ja nuoren kehitymiselle.

Tähän liikunnalliseen elämäntapaan vielä lisään, että tämäkin on hyvä, että se on siellä esityksessä mukana, mutta kyllähän tämä jää hieman, eikä hiemankaan vaan aika, abstraktiksi esitykseksi, ja konkretia on sieltä hyvin, hyvin vähissä. Tietenkin jos ajatellaan konkretiaa, koulupäivän liikunnallistamista, niin kuin edellisessä liikuntaselonteossa tuotiin esille, niin koulujen liikuntatunteja, liikuntatuntien määrää, pitäisi myöskin lisätä. Hieman harmittaa, että hallitus ei tähän mahdollisuuteen tarttunut, koska liikuntatunnit ovat kuitenkin hyviä lasten liikuttamisen kannalta. Ne ovat varsin suosittuja, ja niistä on todella isolla osalla oppilaista myönteiset kokemukset, ja sillä olisi pystytty yhtenäisesti myöskin lasten liikuntaa lisäämään.

Toki on hyvä, että tämä harrastamisen Suomen malli säilyy, ja kiitos siitä, että tässä riiehessä taisi tulla sinne myöskin vähän lisää panostuksia, se on hienoa. Sitä keskustan johdolla aikanaan oltiin tuomassa ja täällä eduskunnassa viemässä eteenpäin, ja siitä kiitos, että hallitus tätä myöskin edistää ja sitä viedään yli hallituskausien, tehdään tästä mallista entistä parempi — siitä myöskin kiitos.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä sanoilla teen esityksen tästä vastalauseesta 1 ja siihen liittyvästä pykälämuutoksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

19.27 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Puhun tässä keskustelussa ensiksi vähän TikTokista ja yleensä somen haitoista, koska tämä perusopetuslain muutos nyt kuitenkin kännykkää aika paljon sivuaa — se tärkein kohta — ja on helppo nähdä, minkälaisilta virtuaalisilta päihteiltä meidän pitäisi myös lapsiamme suojella. Suojelemmehan me heitä myös muunlaisilta päihteiltä. Tästä ei ole mitään suoraa syy—seuraus-tutkimusta olemassa, mutta voidaan nähdä ihan käyristä, milloin on TikTokin käyttö länsimaissa kasvanut ja milloin ovat taas länsimaissa Pisa-tulokset romahtaneet. Nämä käyrät kulkevat aivan eri suuntiin, jostain syystä.

TikTokissa on tietysti myös näitä vaarallisia haasteita, jotka leviävät, ja ne vaikuttavat pahasti keskittymiskykyyn — valtavia dopamiiniruiskeita sieltä lapset ja aikuisetkin saavat, ja näillä myös voi olla vaikutuksia ihan yhteiskuntarauhaan. Siksi olenkin ehdottanut, että TikTok ja yleensä tällaiset somealustat tulisi kieltää kyllä kokonaan, koska niitten EU-säätely ei itse asiassa toimi. Se on nähty nyt aika lailla. Joissain maissa niitä kieltoja jo on olemassa.

Kannatan, arvoisa puhemies, edustaja Siposen tekemää vastalauseen sisältämää pykälämuutosehdotusta.

Tämä kännykättömyys tulisi todellakin olla myös välitunneilla ja ruokatunneilla eli koko koulupäivän ajan. Tämä olisi paljon selkeämpi sääntö. Hyvä, että nyt hallitus sitten kuitenkin selvittää, voisiko se olla mahdollista. Minusta tuossa asiantuntijakuulemisessa tuli kyllä erittäin kirkkaasti selväksi, että sitä asiantuntijatkin kannattavat, ja olisi myös lii-

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

kunnallisen elämäntavan suhteen arvokas asia, että välitunnit jätettäisiin liikkumiselle ja semmoiselle henkilökohtaiselle kohtaamiselle kännyköiden räpläämisen sijaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.30 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lapset ja nuoret ensin. Lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta on ehdottoman tärkeää, että kouluissa voidaan keskittyä oppimiseen ilman häiriötekijöitä. Hallituksen esitys koulujen kännykkäkiellosta on merkittävä uudistus, joka tukee oppimista, parantaa työrauhaa ja antaa opettajille paremmat mahdollisuudet keskittyä opettamiseen. Opettajien ei jatkossa tarvitse käyttää aikaansa puuttuakseen kännyköiden häiritsevään käyttöön, vaan he voivat keskittyä varsinaiseen tehtäväänsä, lasten ja nuorten oppimisen tukemiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Oppimisympäristön tulee olla turvallinen ja keskittymistä tukeva. Liiallinen kännyköiden käyttö kouluissa aiheuttaa häiriöitä, vaikeuttaa keskittymistä ja heikentää oppimistuloksia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että työrauha on monissa kouluissa heikentynyt ja älylaitteiden runsas käyttö häiritsee opiskelua.

Hallituksen esityksen myötä puhelinten käyttö oppitunneilla sallitaan vain oppimistarvotukseen ja terveydenhoidollisista syistä. Tämä muutos vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta rauhalliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakimuutos ei estä teknologian hyödyntämistä opetuksessa, vaan se selkeyttää pelisääntöjä ja varmistaa, että digitaalisia laitteita käytetään hallitusti ja opetusta tukevalla tavalla. Lisäksi koulujen järjestyssääntöjä koskevat vaatimukset varmistavat, että säännöt ovat yhtenäiset ja selkeät koko maassa. On tärkeää, että jokainen oppilas saa mahdollisuuden oppia rauhassa ja keskittyä koulutyöhön ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä. Nyt on oikea aika laittaa oppimistulokset kasvuun.

Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko poissa. — Edustaja Garedew.

19.32 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että kännyköiden käyttöä rajoitetaan kouluissa, tällä perusopetuslain muutoksella vahvistetaan myös aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaoikeuksia. Avien valtuuksia koskeva päätös on oikeansuuntainen — kiitos siitä — vaikka omasta mielestäni se saisi olla vahvempi. Tähän mennessä koulujen toiminnan valvonta on ollut vanhempien valitusten varassa. Avit ovat saaneet valvoa omaaloitteisesti kyllä varhaiskasvatusta mutta eivät kouluja. Nyt aluehallintovirasto voi ottaa myös perusopetuksen järjestäjän omaaloitteisen valvonnan kohteeksi, mikäli virastolla on perusteltu syy epäillä, ettei opetusta järjestetä perusopetuslain ja normien mukaisesti.

No, mikä tämä perusteltu syy sitten voisi olla? Hallituksen esityksessä mainittiin, että perusteltuna syynä voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että aluehallintoviraston tietoon on huoltajilta tullut huolenilmaisuja opetuksen järjestämisestä. Mutta esityksen tavoitteena on myös parantaa aluehallintovirastojen asemaa valvontaviranomaisena esimerkiksi tilanteissa, joissa mediasta nousee esiin epäkohtia opetuksen järjestämisessä. Tämä jälkimmäinen oikeus on hyvä asia ja parannusta tämänhetkiseen lainsäädäntöön. Muilta osin olisi äärimmäisen tärkeää varmistaa, ettei jatkossakin käytännössä vaadita ensin vanhempien yhteydenottoa aviin, että avi saa tarvitsemansa perustellun syyn. Siinä tapauksessa asiantila ei juurikaan muuttuisi nykyisestä.

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

Vaikka hallituksen esityksessä puhutaan opetuksen valvonnasta, niin aluehallintoviraston valvontaoikeus ulottuu opetuksen lisäksi myös laajasti oppilaan muiden oikeuksien varmistamiseen. Näitä oikeuksia ovat esimerkiksi turvallinen opiskeluympäristö, vapaus ja koskemattomuus, osallisuus, tasa-arvoinen kohtelu sekä lapsen edun ensisijaisuus. Lisäksi oppilailla on muun muassa oikeus saada opetussuunnitelman mukaista maksutonta opetusta, opiskelu- ja terveydenhuoltoa, maksuton kouluruoka, tarvittaessa koulumatkaetu sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Jätin viime vuonna avin valvontaoikeuden laajentamista koskevan toimenpidealoitteen, jossa asiaa tarkastellaan erityisesti koulukiusaamisen näkökulmasta. Vaikka opettajilla on virkavelvollisuus puuttua kiusaamiseen tarvittavalla tavalla, tämä ei käytännössä läheskään aina valitettavasti toteudu. Koulujen säännölliset tarkastukset auttaisivat varmistamaan opettajien ja rehtoreiden aktiivisen ja tehokkaan puuttumisen aivan jokaiseen kiusaamistilanteeseen viipymättä.

Valvontavastuun säilyttäminen vanhempien harteilla voi aiheuttaa koulun ja huoltajien välien tulehtumista. Lisäksi se on lasten vanhemmille kuormittavaa ja voimavaroja vaativaa. Erityisesti koulukiusattujen tai neuropsykiatrisesti oireilevien lasten vanhemmat ovat jo valmiiksi kovilla, eikä heidän tulisi joutua lisäksi taistelemaan lapsilleen kuuluvien perusoikeuksien puolesta. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että aveille tulee tosiasialliset ja riittävät valvontavaltuudet ottaa tätä taakkaa kantaakseen.

Olen myös toisessa aloitteessani esittänyt, että eduskunta ryhtyisi toimenpiteisiin lainsäädännön tarkentamiseksi opettajien ja rehtoreiden kiusaamiseen puuttumisen määräaikaisten, kriteerien, vastuunjaon, kiusaajan velvollisuuksien sekä laiminlyönnin seuraamusten osalta. Eli jos kiusaamiseen ei puututa nopeasti ja tehokkaasti, pitää opettajille ja rehtoreille koitua siitä seuraamuksia.

Nyt käsiteltävän lakimuutoksen myötä perusopetuslakiin lisätään säännöksiä myös aluehallintovirastojen käytettävissä olevista sanktioista. Kiusaamisessa ja kouluväkivallassa kyse on niin vakavasta lasten terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumisesta, että sen kitkemiseksi tarvitaan myös tällaisia järeämpiä keinoja.

Arvoisa puhemies! Lapsemme viettävät merkittävän osan lapsuudestaan ja nuoruudestaan peruskoulussa. Meidän aikuisten ja yhteiskunnan on pystyttävä takaamaan, että kouluympäristö on jokaiselle lapselle turvallinen ja hyvinvointia edistävä ympäristö. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

19.38 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty valtava määrä hyviä puheenvuoroja, ja siinä mielessä en lähde niitä toistamaan. Totean, että kännykkäkielto oppituntien aikana on äärimmäisen kannattavaa, ja vaikutuksiaahan on kerrottu jo useampia täällä: oppirauhan parantuminen, opettajien aseman selkeytyminen, turvallinen oppiympäristö, ylipäänsä keskittymiskyvyn parantuminen ja niin edelleen, niin edelleen.

Ja kyllä on ihan aiheellista pohdinta myös siitä, miksi tätä kieltoa ei laajenneta välitunneille. Välitunneilla kuitenkin ennen kaikkea pystyttäisiin kännykättömässä ajanvietossa kohentamaan sitä liikunnan roolia, ja liikunta ja ylipäänsä yhdessä vietetty aika ovat mitä parhaita yhteisöllisyyden rakentamista. Se on kuitenkin sellainen sosiaalinen taito, mitä olisi ihan hyvä meidän jokaisen oppia, etenkin kun me suomalaiset tuppaamme olemaan vähän sellaisia helposti omissa oloissa olevia.

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

Ehkä tästä ne minun omat pointtini, jotka haluaisin nostaa vähän niin kuin ulkopuolelta. Ensinnäkin se, mitä täällä vähän on sivuttukin: aikuisten vastuu. Siis aikuisten vastuu on aivan keskiössä, kun puhutaan lasten ja nuorten kännykän käytöstä. Kyllä se täytyy tässä yhteydessä sanoa, että vaikka tiukkana oleminen näissä asioissa ei aina ole välttämättä kaikkein hauskinta, niin vanhemmuuden ei kuulukaan aina olla hauskaa. Se on valitettavasti näin, ja tiedän sen itse hyvin tässä oravanpyörässä pyörivänä, hyvin usein hyvin väsyneenä ihmisenä. Vanhemmuus on rankkaa hommaa, mutta en vaihtaisi sitä mihinkään.

Toinen, mikä vanhempien vastuuta tietyllä tavalla sumentaa ja mitä me aikuiset ei ehkä ymmärretä, on se maailma, missä meidän lapset ja nuoret elävät sen sosiaalisen median kautta. Se viestitulva on jatkuva, se ärsykkeiden määrä on jatkuva. Itse olen katsonut lapsena puoli yhdeksän uutiset, ja se on ollut se kiinnityskohta maailman hurjiin, ikäviin asioihin, ja nykyään ne ikävät asiat tulevat sieltä kännykän ruudulta jatkuvalla syötöllä lapsen silmille, ja sekään ei kyllä ole tervettä.

Viimeisenä pointtina nostan tämän, että vaikka tiedän, että tässä lakiesityksessä ei digitaitoja ja teknologiaa olla millään tavalla hylkäämässä, niin kyllähän se on ihan valtavan vaikea tasapainoilu, kun me tiedetään, miten teknologia tulee ohjaamaan kehitystä. Ennen kaikkea tekoäly tulee muuttamaan maailmaa, joten kun samaan aikaan me varmistetaan se, että meidän lapset pystyvät viettämään aikaa ilman kännykkää, niin millä me pystytään varmistamaan myös se, että he pysyvät siinä teknologian aallonharjalla, koska on aivan päivänselvää, että se on jo turvallisuuskysymys, että me suomalaiset olemme digitaidoissa ja tekoälyn kehityksessä maailman parhaita eikä jäädä jälkeen? Mutta tämä on vaikea yhtälö, enkä sitä dilemmaa yhtään vähättele.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.41 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tämä tekoäly on sillä tavalla kinkkinen juttu, että se tulee niitä algoritmeja ja sisältöjä tekemään myös jatkossa, ja ne tulevat olemaan entistä tehokkaampia ja me ihmiset entistä alttiimpia sitten. Jotenkin itse ajattelen, että kyllä ne taidot ja tiedot karttuvat siellä toisella asteella, viimeistään yläkouluiässä, ja oikeasti nämä valinnat, joita nyt yhä useammat vanhemmat tekevät, että hankkivat alakouluikäisille lapsille kännykkätyyppejä kelloja tai näitä vanhoja nokiaita, ovat ihan hyviä vaihtoehtoja. Ei ole kenelläkään varmasti kännyköitä tarkoitus kieltää kokonaan, mutta se, että se somekukuttavuus pystyttäisiin sieltä lapsilta ja nuorilta ehkäisemään, on tärkeää. Sen takia tämä vanhempien ja myös lasten ja nuorten tiedonsaanti näistä haitoista on oleellista, ja neuvoloilla voisi olla siinä paljon nykyistä isompi rooli.

Me kuulemisissa kuultiin, että joillain kunnilla on jo tällaisia aktiivisia kampanjoita, muun muassa Lappeenranta oli yksi, joka on ollut tässä edelläkävijä, ja näitä pitäisi ehdottomasti yleistää. Kaikilla kasvatustieteen ammattilaisillakaan ei ole tätä viimeisintä tutkimustietoa, ja voin sanoa, että itsellenikin tässä, kun asiaan perehtyi, tieto karttui koko ajan ja riskit tulivat entistä kirkkaammin näkyviksi.

Mutta vielä muutama sana tästä esityksen toisesta osasta eli tästä liikunnan ja liikunnallisuuden lisäämisestä:

Tavoite on todella hyvä, koska kuten täällä monessa puheenvuorossa on todettu, se lasten ja nuorten koulussa viettämä aika ja koulumatkoilla viettämä aika on iso osa heidän päivänsä. Näiden vähän liikkuvien lasten ja nuorten osalta tieto oli se, että päivittäisestä reippaasta liikkumisesta 42 prosenttia toteutuu siellä koulupäivän aikana. Mutta semmoisia

Punkt i protokollet PR 42/2025 rd

käytännön asioita, jotka tähän liittyen valiokunnan keskustelussa nousivat esiin, oli, että koulumatkaan pitäisi kannustaa, siihen arkiliikuntaan, muuten kuin niin, että vanhemmat joutuvat kuljettamaan. Tässä esimerkiksi osa kunnista tekee pienille alakoululaisille tällaisia kategorisia pyöräilykieltoja, ja niistä voisi ehkä luopua, ja vanhemmat voisivat itse harkita, kykeneekö lapsi pyöräilemään matkoja.

Liikkuva koulu -rahoituksen jatko oli toinen, josta kannettiin huolta. Eli siellä on ollut todella hyviä keinoja siihen, miten sitä välituntiliikuntaa on aktivoitu. Isommat oppilaat ovat järjestäneet tanssivälkkiä, tai siellä on ollut nuorisotyöntekijä ohjaamassa sitä liikuntaa, välinevuokraamo on ollut käytössä, tai tällainen leikkivuokraamo, josta on saanut välituntiliikuntavälineitä. Eli kaikki nämä keinot, positiiviset, kannustavat keinot käyttöön. Yksi huoli, jonka oppilaat nostivat esiin, on se, että he haluaisivat pelata koulun kentällä myös välkillä, mutta sinne ei pääse, kun sinne ei pysty järjestämään valvojaa. Eli nämä koulun valvontasäännöt ja niiden korvaamiset olisivat myös tärkeitä tekijöitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

19.44 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Näin keskustelun päätteeksi haluan sanoa todella suuret ja lämpimät kiitokset. Todella äärimmäisen hyviä ja tarpeellisia nostoja ja puheenvuoroja, mitä olemme saaneet täällä kuulla.

Tämä on aika yksimielinen ja yksiselitteinen, kuten valiokunnalle on esitetty laajoja älypuhelimien liiallisen käytön seuraamuksia, ja niillä on merkittäviä negatiivisia vaikutuksia. En lähde niitä nyt toistamaan, sillä täällä on upeasti ne koottu monessa puheenvuorossa ja kerrottu, mitä vaikeuksia ja haittoja älypuhelimien liiallisesta käytöstä on.

Mutta haluan tuoda tähän päätteeksi tällaisen noston näiden tunnettujen haittojen ja vaarojen vuoksi. Minusta olisi koulujen kännykkärajoitusten lisäksi tärkeää luoda tällaiset valtakunnalliset ruutuaikasuositukset lapsille ja nuorille. Lappeenrannan kaupunki ja Aivoliitto ovat tehneet tätä varten jo hyvää pohjatyötä, ja sivistysvaliokunnan mietinnössäkkin viitataan tähän ja todetaan seuraavaa: ”Koska lasten ja nuorten itsesäätelytaidot ovat vasta kehittymässä, ei vastuuta mobiililaitteiden käytöstä voi jättää yksin heille.” Eli olisi myös vapaa-ajalle suunnattu tällainen valtakunnallinen ruutuaikasuositus.

Se, minkä takia nämä ovat hyvin tärkeitä, on se, että lastensuojelulaitoksetkin tarvitsisivat nämä suositukset tähän pohjaksi, minkä perusteella he voisivat sitten rajoittaa laitoksissa asuvien nuorten digilaitteiden käyttöä. Nythän on tilanne se, että siellä he saavat käyttää näitä digilaitteita ympäri vuorokauden enemmän kuin ehkä kotona. Tästä itse asiassa olen tehnyt erillisen toimenpidealoitteen.

Olen myös ehdottanut, että lasten suojelemiseksi sosiaaliseen mediaan säädettäisiin korkeampi, 15 vuoden ikäraja ja sille myös kunnollinen valvonta. Täällä tulikin erinomainen puheenvuoro varsinkin näistä TikTokin haitoista ja vaikutuksista, mikä on yksiselitteistä.

Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä nostoista erityisesti vanhempien vastuusta. Meidän aikuisten tulee kantaa vastuu lapsistamme ja nuoristamme. Tässä teknologian kehityksessä vaaditaan myös yhteiskunnallisia ja kollektiivisia linjauksia. — Kiitos.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.